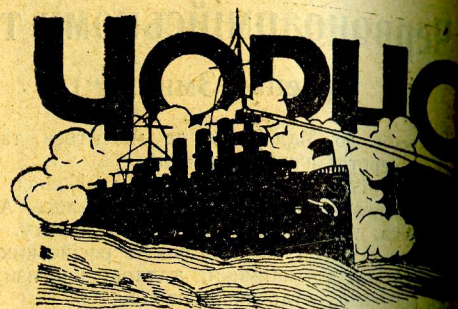

В. Зоф.

ЧОРНОМОРСЬКА флота, яка мала рішачуче значіння в першій революції 1905-го—07-го років, коли моряки чорноморці пліч-опліч з пролетаріатом—Одеси, Миколаїва та Севастополя,—повставали проти царського самодержавства та поміщиків,—зіграла чималеньку роль також і в другій революції, а потім у роки горожанської війни. Влітку 1918-го року, коли Україна й Крим були захоплені контр-революційним військом Кайзера та гетьмана Скоропадського, коли Закавказзя та Чорноморське узбережжя від Сочі до Батума, було під владою грузинських меншовиків, моряки чорноморці залишилися без бази та притулка для флоти. Узбережжя Кубані, в тому числі узбережжя Туапсе Новоросійськ було в руках глитайсько-кубанської ради. Німецький Кайзер настоював на передачі йому Чорноморської флоти. Перед моряками чорноморцями тоді повстало питання загинути за революцію або віддатись до рук Кайзера. Більшість вибрала перше у червні 1918-го року самі моряки чорноморці затопили значну частину бойових кораблів на Новоросійському рейді. **„Краще загинути, ніж здатись“.**

Потопивши кораблі, моряки потім озброєними загонами пробились на Волгу, де утворили червоні військові флотилії, разом з Чер-

гвардійців м. Миколаїв (величезні наші суднозаводи) було припинено. У 1920—21 роках до моряків військових кораблів, які чисились на матеріяльній допомозі, віть голод, Миколаївські моряки та моряки Севастополя дружно розпочали роботу утворення бойової флоти. Ремонт кораблів озброювались старі кораблі, почалась побудова нових суден і в першу чергу водних човнів.

Необхідно забезпечити величезну моральну та матеріальну допомогу, яку вимагали червоні партійні та радянські організації в справі відновлення флоти та озброєння. В тому самому суднобудівному заводі, українське суднобудівне підприємство добровільно взяло на себе з'їзді постановили про те, щоб кожен з нас брав участь у збудову нового корабля; і до того часу було витрачено значну суму грошей.

Тому і один зі збудованих ескадрених міноносців називався «Новоросійськ».

В цей час Червона Армія мала цілу групу бойових одиноких кораблів, збудованих на Миколаївських суднозаводах, в тому числі — ескадренні міноносці, тра-

Силами моряків, Миколаївських Севастопольських робітників, усі більш чи менш цінні кораблі були збудовані.

Одним з найголовніших будівництві Червоної флоту кадрів, спеціалістів військ Морська озброєна сила двох оснєвних елементів її частини та особистого складу і сучасну військову морського складу вимагається в морська й бойова практика значіння озброєна сила має значіння. Як виявилось

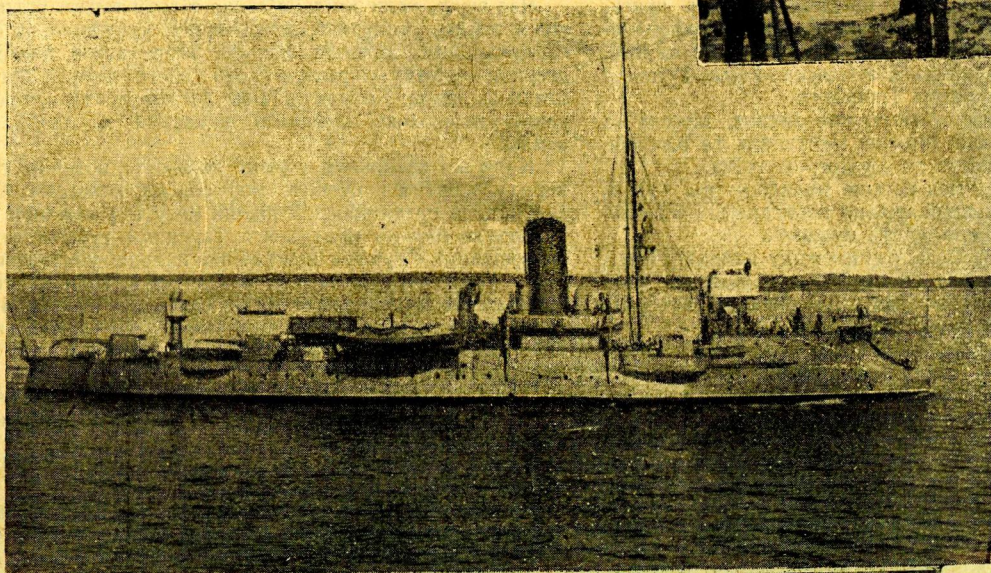
СЬКА ЛОТА

авжди разом з
пролетарія-
х лавах рево-
Безумовно,
боях за про-
но, червоно-
зіграти рі-

будівництва
1921 — 22-го
но належну
підготовку
флотців. Що
шу допомогу
який взяв в-
шефство над
ніні із року в
С.С. Червоної
місячі кращої
и, яка одер-
во-морських
альну підго-
ностях вій-
и, а на кора-
нофлотська
рву морську
не загарту-

що наші молоді
ють надзвичайну
я, і як показали
ів, наші червоно-
та кваліфікацією
рської флоти, а
ю не уступають
шої закордонної

досягнення підго-

Червона чорноморська флота роз-
раховує на підтримку з боку партійних та пролетарських органі-
зацій України.

* * *

Будівництво РС Червоної фло-
ти тісно зв'язано з економічним
та культурним розвитком всього
Радянського Союзу. Без міцної
матеріальної бази без сильної
промисловості, без письменного
та культурного населення — не-
можливо збудувати дужу й боиз-
датну Червону флоту. Життєві
інтереси нашої соціалістичної від-
чизни — розвиток господарства та
оборони морських підступів і ра-
дянських берегів вимагають яко-
мога скорше утворити досить
боездатну Червону флоту на Чорному
морі.

Ми не можемо допустити, повторен-
ня піратських виступів збоку імперія-
лістичних держав, що користуючись сла-
бістю на морі Радянської Республіки в
1918-му — 20 році не один раз своїми
флотами розбивали наші радянські міста
Чорноморського узбережжя — Одесу, Ми-
колаїв, Севастополь, Новоросійськ, Ба-
тум і т. інш. Імперіялістичні хижакі
тягнуться до величезних багатств що

гово-морських
начальну підго-
вності вій-
ни, а на кора-
вонофлотська
йову морську
ідне загарту-

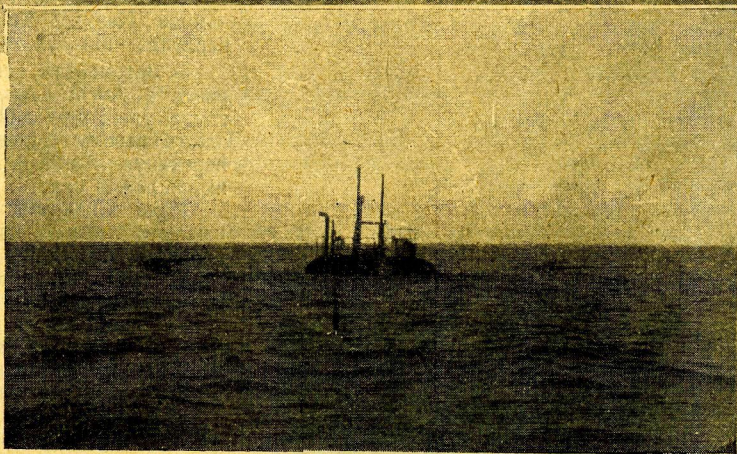
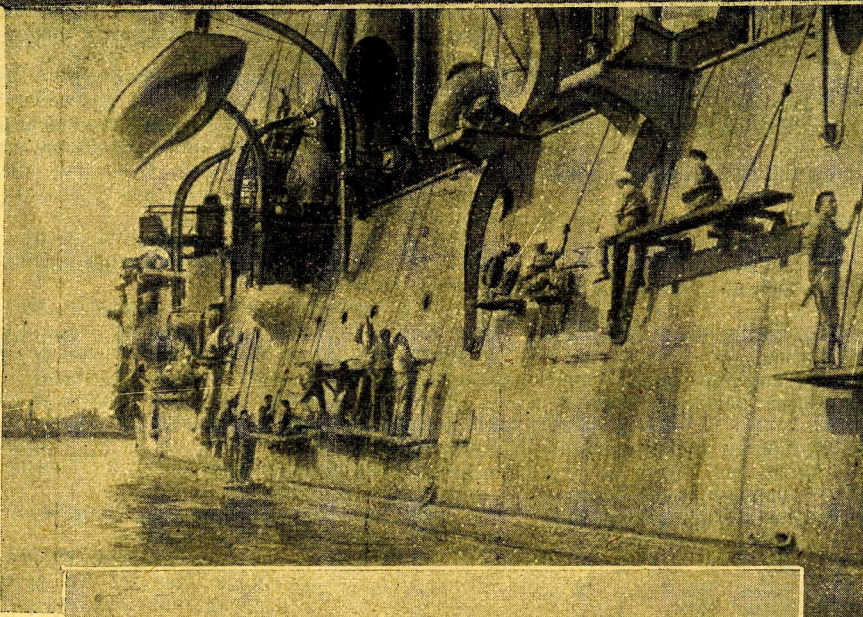
ти, що наші молоді
вляють надзвичайну
ання, і як показали
років, наші червоно-
ням та кваліфікацією
царської флоти, а
товкою не уступають
ліпшої закордонної

сь досягнення підго-
дрів червонофлотців.
було у Чорноморській
з відходом із Криму
білогвардійці зруй-
ню матеріально-тех-
ноту, а також нав-

риступимо до діла.
дновляти військової
Севастополі, добирати
нкторів, викладачів та

та підтримці з боку
анських організацій
йськово-морські шко-
почали направляти роботу.
року Червона чорномор-
ла перші кадри спеціалістів
том-ж таки році відбувся
них командувачів флоти.
справа придбала певну пла-
флота що-року регулярно
сь молодими спеціалістами
вачами усіх галузів служб
рої. Слід зазначити, що у
них спеціальностей. Через
ю, що потребує морської
ого червонофлотця служба
встановлена терміном на

ська флота має молодий міц-
флотців, які одержавши за-
ну морську практику, ста-
морськими бойцями. До цього
ий склад Червоної Чорно-
діляється: **за соціальним**
ників—55,3%, селян—41,7%
партійністю: 14%, комуністів—
47,4% позапартійних: **за на-**
ціями: українців 25,8%, росіян
6,4%.

Зверху—Військо висаджується на беріг. Канонерна лодка „ЗС“, Фарбують борт. Підводна лодка.

Таким чином, ми маємо кращий класовий, партійний та національний склад в Червоній Чорноморській флоті. Із цього молодняка можна та й треба зробити непохитних морських бойців, тут

дату Червону флоту. Життєві інтереси нашої соціалістичної відчизни—розвиток господарства та оборони морських підступів і радянських берегів вимагають якомога скорше утворити досить

боездатну Червону флоту на Чорному морі.

Ми не можемо допустити, повторення піратських виступів збоку імперіалістичних держав, що користуючись слабкістю на морі Радянської Республіки в 1918-му—20 році не один раз своїми флотами розбивали наші радянські міста Чорноморського узбережжя—Одесу, Миколаїв, Севастополь, Новоросійськ, Батум і т. інш. Імперіалістичні хижакі тягнуться до величезних багатств що має Радянський Союз.

Восени минулого року, під час контр-революційного повстання меншовиків у Грузії, у румунських портах стояла англійська ескадра, що була наготові в зручний момент втрутитись. Як потім виявилось, виступ меншовиків у Грузії був влаштований на гроші чужоземних нафтових капіталістів, що прагнули захопити в свої руки Бакинські нафтові джерела. Однак, — швидкий поїзв біля Кавказького узбережжя кораблів Червоної чорноморської флоти та ліквідацій контр-революційного виступу меншовиків, силами трудящого населення Грузії — стали на заваді англійській ескадрі здійснити свої наміри.

В галузі морського озброєння Румунія й Болгарія за допомогою Антанти здійснюють суднобудівельний програм, за яким в найближчий час шикуються бойові кораблі—від підводних човнів до бронепотягів включно. Там таки значно зміцнюється й морська авіація. У румунському порті Констанца англійська флота має намір заснувати свою постійну базу. Ясно, що Чорне море притягує до себе увагу імперіалістичних хижаків, які готуються за допомогою Румунії та Болгарії до нападу на Радянський Союз. Нема потреби багато говорити про те, що нам треба імперіалістичним підходам на Чорному морі протиставити організовану озброєну силу в особі боездатної Червоної чорноморської флоти. Робітники і селяни Радянської України зробилять все для того, щоб уникнути повторення наскоків на наші узбережжя з боку імперіалістичних хижаків.

Економічне та культурне відродження нашої країни дасть змогу більше звернути увагу та й коштів на будівництво Червоної флоти, найвірнішого оборонця морських підступів та радянських берегів.

Михайло Савелов.

СІЛЬСКА ІСТОРІЯ

(Оповідання)

Зіма цілком збабіла. Земля розболотилася; сонячні язика, дражнючись, лизали чорні таловини яру й сиза, мов голуб, пара сріблястим вінком випарів повила пригорки.

Коли під тиском чорної води повіді тріснула на річці олив'яна крига, Козуля мов знавіснів. Насадив на бриту голову пузатий червоноармійський шолом і, як та банька, прилип до лави, вивернувши дороги товсте черево. Далі, ночі цілі не спав, бігав босий по хаті, аж луна йшла, і ламав голову над рисунками у зошитові з портретом Троцького.

Мати—Горпина,—суха, чорна, як кручене тютюнове листя, ойкала на печі, а перечити синові не наміла. Образи Микола Святителя та Кас'яна, чуючи, що діється в синовому серці, занесла до кухні—от гріха.

А Козулі з нудьги та думок аж лице мов воском налилося; під очима, сині, як ніч, синці. Зошит швидко був повний щільно написаними незграбними рядками й теємничими рисунками про щастя мужиче...

Дужий—у батька вдався—був Козуля. Сила у синю жилу налилася йому, коли він, через два тижні, враз підвівся з-за столу. Ранніми ранками захопився він коло клуні майструвати, щось по своїх рисунках, притесував та обточував якісь косточки для дивовижного пристрою.

Ховав думку свою від допитливих очей Силантієвих мужиків... І одного дня, на світанку, коли вперше, мов п'яна, закрутилася голова од запашного повітря,—блєснула невідома радість: Козуля захопився становити по-за токами чудернацьку модель саморобної машини.

Різні на селі люди були—всьяке по-своєму в селі говорило. Про Козуліну штуку на селі відразу думка повстала—Філантій, дяк, навіть попові, потайки шепнув, що машину пекельну затіяв червоноармієць—Силантія турнути.

А Силантіїву Раду, як перевибори настали й Дрюк, учитель, з міста приїхав, скинули. Раніш перед Силантієм мужики шапку знімали—хто за жито, хто за овес, а тепер—диво та й годі: за теличку, що вчителєві на гостинець,—сина старшого Остапа—у місто за калавуром погнали.

Зазнавши таких строгостей, статечні мужики стали цуратися Козулі демобілізованого, Сохрона й Дрюка—учителя.

На селі великий день випав. Бій мав бути з голотою—завзятий. Коли, після сходу, Силантій на сиве більмо на лівому оці показував, лебедянські мужики з комуни, як ті гуси разом усі закричали:

— Не треба нам Силантієвого порядку! Ми організацією своєю!... Дрюку, заступай!

— Та пострівайте, людоньки добрі!... Не можна усім разом.

— Самогоном затопити Силантія, так і так матір його.

— Навіщо село споювали?

Селом опанувала міська сила. Силантія скинули, понастановили Козулю, Сохрона й Дрюка—вчителя. Силантієва сила не взяла; їх із села прогнали та ще й прилюдно зневагою засудили...

Над вечір, коли хмільне сонце тільки-тільки встигло роздягти запущену землю, скинути з неї почорнілі крижанки, із сходу потягло колючим і дзеркальним холодом. Козуля вгорнувся в лахміття кожуху, грюкнув дверима—в хату увірвався стовп сивого диму й мигнула вогненным язиком бляшана лампа; Козуля дійшов до кооператива, проминув криничку й важко забряжчав залізними підковами по льоду, що блистятком лежало на землі.

Коли він зазиркнув у вікно до школи, побачив схилину Дрюкову голівку, вкрити жовтим і цупким, мов солома, волоссям. Окуляри з одним склом засунулися на самісінькій кінчик носу й тіліпалися на мутузку.

Козуля щільно притулювався гарячими губами до скла, стежачи за повільними рухами незграбних пальців учителевих.

— Товаришу Дрюку,—це я. Одчиніть, коли маєте охоту...

Дрюк не зрозумів, але підвів голову, кліпаючи білястими віями.

— Пишете кореспонденцію? Пишіть—я заважати не буду. Єсть до вас одне діло... Це я—Трифон Пудович,—повторив кріз шибку Козуля, не таранячи нігтем по рамі.

Двері відчинилися і з них висунулася Дрюкова голова.

— Це ви, товаришу Козуле? А я не розібрав був—у мене подвійна голівка, то не чути. Заходьте.

Коли вони увійшли в хату, Дрюк сів на лаву, широко розставив костляві коліна, і встромив очі в Козулю.

— Ось бачите,—почав той, міняючись проти жовтого лампового воском опухлих лиць,—ви наш кореспондент і чоловік бувалий... Хочете одне діло порадитися.

Козуля витяг з-за пазухи зошит і показав його перед Дрюком, порівнявши з Троцького догори. Учителєв нахилився, немов надвое переламався, й показав.

— А що? Кореспонденція?

— Ні, не кореспонденція, а пристрій.

— Пристрій?—перепитав Дрюк, роззявивши з подиву рота.—Який пристрій? Селянський. Агрономи кажуть,—коли-б вберегти господарство від посухи, забагатіла-б країна наша. Я й задумався—як-би то його пристрій діла прикласти? Трудненько було. Та, нічого—справився. Оцей пристрій і може робити дощ—згущати воду в повітрі й розряжати її, коли схочеш... Розумієте?

Козулі здалося, що зелені Дрюкові очі от-от вискочать з-під розжованих повік, а тіло скулилося в судорожний клубок і затрусилось, задрожало від скляного сміху.

...машину пекельну затіяв червоноармієць—Силантія турнути.

А Силантію Раду, як перевибори настали й Дрюк, учитель, з міста приїхав, скинули. Раніш перед Силантієм мужики шапку знімали—хто за жито, хто за овес, а тепер—диво та й годі: за теличку, що вчителєві на гостинець,—сина старшого Остапа—у місто за калагуром погнали.

Зазнавши таких строгостей, статечні мужики стали цуратися Козулі демобілізованого, Сохрона й Дрюка—учителя.

На селі великий день випав. Бій мав бути з голотою—завзятий. Коли, після сходу, Силантії на сиве більмо на лівому оці показував, лебедянські мужики з комуни, як ті гуси разом усі закричали:

— Не треба нам Силантієвого порядку! Ми організацією своєю!... Дрюку, заступай!

— Та пострівайте, людоньки добрі!... Не можна усім разом.

— Самогоном затопити Силантія, так і так матір його.

— Навіщо село споювали?

Учитель Дрюк, синій від збурення, крутив головою, як тим горшком на полиці, й намагався перекричати сход.

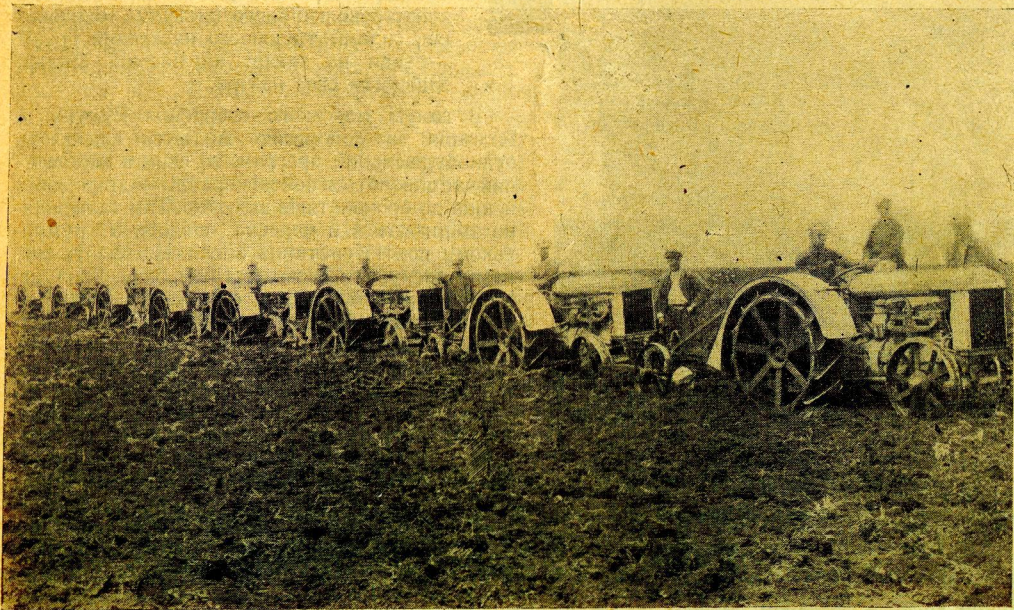
— Уважаючи на подану конкретну пропозицію, товариші селяни, бологирую Козулю, Сохрона—комсомольця—й мене, Дрюка...

Козуля, що крутив «козячу ніжку» з газетного паперу, став за спиною в Дрюка, підняв до сходу своє, мов з воску з медом зліплене, обличчя й засміявся хрипким сміхом.

— Від цих псів яка користь, окрім самогону? А чому пропиваються?—Темнота—механізації, громади не хочуть...

Бородані переглянулися; Селантії понурно щось промимрив собі в бороду.

— Ось вона, штука яка. Бачте, люди добрі, сам натяка про механізацію... Держись, братці...

Робота тракторів в радгоспі „Іллічівка“ Одеської губ.

...Козуля виступив в хату, Дрюк сів на лаву, широко розставив

— Ось бачите,—почав той, мінячись проти жовтого лампового своском опухлих лиць,—ви наш кореспондент і чоловік бувалий... Хочу одно діло порадитися.

Козуля витяг з-за пазухи зошит і показав його перед Дрюком, портр Троцького догори. Учитель нахилився, немов надвое переламався, й с

— А що? Кореспонденція?

— Ні, не кореспонденція, а пристрій.

— Пристрій?—перепитав Дрюк, роззявивши з подиву рота.—Який?

— Селянський. Агрономи кажуть,—коли-б вберегти господарство с сухи, забагатіла-б країна наша. Я й задумався—як-би то його рад діла прикласти? Трудненько було. Та, нічого—справився. Оцей от стрій і може робити дощ—згущати воду в повітрі й розряжати хм коли схочеш... Розумієте?

Козулі здалося, що зелені Дрюкові очі от-от вискочать з-під розтягт повік, а тіло скулилося в судорожний клубок і затрусилося, задеренч скляним сміхом.

— Та невже? То-ж не завошивіли ми ще в наших злиднях і жевстві? То-ж виходе,—з усіх куточків смердячих і справді почали джерела відродження?... Добре, товаришу Козуле, радісно,—тим-то брате, й в'юся од сміху, мов та гадюка...

Дрюк накинувся на зошит, вбираючи в себе незграбні слова, що вали сільське щастя... Вчитель подивився на вигадника й посміх сивими очима...

— Талан, Козуле, талант з вас б'є. Про це кричати треба, щоб усі та допомогати стали...

Дрюк нахилився до опухлого обличчя Козулиного, потому схопив замахав руками, як вітряк крилами.

— Я щасливий, бо нове село світ пальцем пере—чуєш, Козуле? Ти розумієш, що значить—світ вернути?—він булькав ротом, мов смоком, і захл

— Загомонять, скреготучи зубами, про мужик вигад в Англії, Америці,—там, де десятки років глузді учені цим собі голови сушать. А тут на т злість всьому світові—мужик всі поняття про перекинув. Ха-ха-ха... І знову задеренчав своїм як скалками скла.

Тюха Силантіїв, що їхав вночі з станції школу із шмарою Симкою, бачив, як Козуля з над паперами сиділи й писали.

Хміль, мов голоблею з голови вибило,—Тюха нувся усім тілом і злісно накинувся на Симку:

— Дивись-но,—гадина вчитель знову доноса пише із червоноармієм—бодай їм очі повилазили

Тюха зіптив зуби, аж заскреготав ними, гост Дрюків ніс, скреготом.

— Скрутять вони собі в'язи, Симко...

Симка крутнула головою й притулилася до Т боку твердим, мов буханець хліба, персами.

— Уб'єш?

— А що-ж? Довго хіба?

Коли далина стала прозорою й сизою, а да вітря заспівало терпкими ранковими пахощми втомлено потягся до бляшаної лампи й дму червоний язик її.

— А тепер що робити? Куди вдаватися, к модель?—спитав Козуля не моргаючи попу віками.

— Їхати треба—в суспільства помочи шукати треба. Зрозумів? Їдемо разом. Першу до міста, потім—до губернії, а, коли треба, то й до Петровського дійдемо. Дрюк зігнув свої гострі коліна аж під груди, склався мов той аршин, і почав писати на папер рядки. Коли папер був пописаний увесь кружалочками й палочками, вчитель прочитав написане тихо, а потому, куйовдячи довгими пальцями волосся, почав голосно урочисто:

В. Ц. В. К. СРСР.

Змучившись в братерській солідарності за селянським лихом, що чинить жорстока посуха,—незаможник села Корочівки Козуля, в запалі своєї пролетарської відданості, вигадав радіс-пристрій для самовільного згущення, без відому природи, водяної пари і екстреного викликання, в разі потреби, дощу.

Тому що цей вигаданий пристрій обіцяє вивести наш Соціалістичний Союз з наміряв злиднів і звести його на Альпи світового панування, породивши заздрість і знівечивши капіталістів усіх країв врожаєм збіжжя, Сільрада села Корочівки прохає витратити кошти на будівництво зазначених пристроїв.

— Ну що?—радісно поводячи очима спитав Дрюк.

Козуля, мовчазний і незграбний, тяжко сопучи заложеним носом, пораяв в мітку з такою, як і сам, незграбною моделлю.

— Увечері їдемо до міста—сказав він Дрюкові.

— Ідімо. Поки-що, будьте здорові, я спати хочу.

Козуля загорнув на собі кожуха й вийшов на простір ночі. І вогкість, якої був свідком різкий лютовий ранок, і намокли вуса, й вогка липка нудьга на душі в Козулю, як болото, що хлюпало в його під ногами, обліпила його сонний мозок немовною, білястою гущею; він ішов по розсталих калюжах, хлюпаючи мокрими онучами в заболочених чоботах.

Силантіїв звечора був у попу, розмовляв із ним. Син попів—Гліб, підрядчик, через шовицькі порядки, без діла сидів; Силантіїв мав був дати підряд достроїти Овську крамницю, а тут—на тобі—перевибори, нові правила пішли, бо гадина з Козулюю верховодити стали.

Думав Гліб через цей підряд своє хазайство опорядити, худобу в Кечетихи, червоноармійки, купити. А тут—маєш собі... До живих печінок допекло, все порушило перед попом, Глібом та Силантієм. На всіх-би воно кооперативної деревні встачило...

Пізно вночі приїхав з станції Тюха. Симка перед ним, як сука, задом крутила, лаялась по-московськи й хrustячи, мов піском, зубами, побігла сизою вулицею.

— У-а-ух!—врізався в ніч соромицький покрик Силантіївасина. Зорі спустилися в бірю; на білій смугі небосхилу закурився, мов козоча ніжка, димаря цукроварні; доками повітря задзвеніло, як сокира.

Коли Тюха проїздив повз попове обійстя, Гліб хрипко гукнув йому:

— Тюхо, Тюхо,—це ти? А мені не дрихається, Тюхо...—позіхнув, ліниво одмахнувши широкою долонею від тривожних думок і сів на призьбі.

Тюха спустив ноги з воза й спинився.

— А вчитель з червоноармійцем, так і так їх матір, сидят при лямпі й пишуть... не жаліють;—хоч ти лусни...

— З світу їх зжити треба—доноси пишуть,—ліниво промовив пошепки Гліб, похилившись очима, схопився враз і верескливо, по-бабському, засипав на всю вулицю.

Ліс возити не дають, Силантія проти нашої волі скинули, Остапа за калавуром погнали. Не піде це їм, гадам, плазом...

З перекривленими судорогою щелепами, нахилився до Тюхи й сказав:

— Тупнемо разом—і кінці у волю. Розібрав? Догалася?

Від плуга до керівництва державою. Активний революційний робітник, селянин т. М. Пучко з с. Соловатого на Київщині. Член КНС з початку революції. Нині член Президії ВУЦВК'у.

— Зараз надійде... Дрючок,—сонно проповзла в Козулю думка; він загорнув пристрій полою кожуха й виніс до возу на вулицю.

Дяк Філантіїв зліз на дзвіницю й вихилився з вікна.

— Чи була буря? Голова наша влізла з учителем буряки до міста

У-а-ух!—врізався в ніч сорикистий покрив Силантіївасина. Зорі спустилися зорію; на білій смузі небосхилу закурився, мов козочка ніжка, димаря цукроварні; токами повітря задзвеніло, як сокира.

Коли Тюха проїздив повз попове обійстя, Гліб хрипко гукнув йому:

— Тюхо, Тюхо,—це ти? А мені не дрихається, Тюхо...—позіхнув, ліниво одмахав широкою долонею від тривожних думок і сів на призббі.

Тюха спустив ноги з воза й спинився.

— А вчитель з червоноармійцем, так і так їх матір, сидят при лямпі й пишуть... не жаліють;—хоч ти лусни...

— З світу їх зжити треба—доноси пишуть,—ліниво промовив пошепки Гліб, поблиснув очима, схопився враз і верескливо, по-бабському, засипав на всю вулицю:

— Ліс возити не дають, Силантія проти нашої волі скинули, Остапа міста за калавуром погнали. Не піде це їм, гадам, плазом...

З перекривленими судорогою щелепами, нахилився до Тюхи й сказав:

— Турнемо разом—і кінці у воду... Розібрав? Догадався?

Тюха покопався в сні:

— Тут розуміти нічого. Давно так.

Вони, не дивлячись одно одному в обличчя, мовчки вхопили одно одного руки; Тюха скочив на воза й сердито стьобнув по-під черево коняку.

Настав день; сонце пронизувало сніжним промінням землю; Тюха вийшов вулицю, витяг для свята сороківку й вихиляв, смочучи жовтим ротом шийки. Горілка бовталася в пляшці, булькала баньками, а сонячне проміння так саме хмільно грало на склі пляшки, як Тюшині посоловілі очі.

Козуля голосно плямакав, запихаючи у рот хліб із салом. Тюха побачив червоноармійця, що стояв біля воріт, і сплюнув в його бік.

— Стривай, собача душе, визнаєш ти мою руку... З діброви повів вітер ніс слова в другий бік...

Горпина загерміла відрами—без молодіці самій тепер воду носити дошлося; Козуля пішов до Ради—треба було до вечора діла поробити і трона попередити.

— Чого-ж ти хату кинув?

Козуля зневажливо махнув рукою й зашкарубили пальцями витяг карттяй кисет.

— Увечері з Дрюком машину до міста веземо. До Ради треба зараз.

В старої немов щокі лопнули, блискучі очі затягло, обличчя якось змалося.

— До міста? Свят, свят!—та чого це?

Повернувся Козуля, як ведмідь той клишоногий, і боком виліз у сні.

Стара з переляку немов на піваршина в землю провалилася й коромисла устила. Любила Горпина словом з бабами перемовитися—одірвала босі від землі й кинулась червом і пласкими грудьми, до журавля коло дивої кринички.

Силантієва крива наймичка брала воду; підбігла баба Горпина.

— Пусті, серденьку, мій бо до міста над-вечір збирається з учителем.

— З учителем?—протягла клишоного й підняла чорну й волохату, як урки, ногу.

— Ой Горпину підірвалася я—гризь замучила... Силантії з двору згризею

Козлиха витягла цебер.

— Не підбився вгору Силантії. Волі йому немає. Шабаш, серце.

Наймичка повела білим оком на Кривулиху й пішла від колодязя, мовчки, змивши з тяжкої думки про хазяїна.

Козуля застріг булану кобилу. Кобила махала гривною й не давала про-и сторонків. Козуля узяв її за вуздечку й повів на вулицю. Накрив сіно

настим килимком і посадив небогу—сирітку Марусю; поправив на кобилі

руку й пішов у хату.

Від плуга до керівництва державою. Активний революційний робітник, селянин т. М. Пучко з с. Соловатого на Київщині. Член КНС з початку революції Нині член Президії ВУЦВК'у.

— Зараз надійде... Дрючок,—сонно проповзла в Козулі думка; він загорнув пристрій полою кожуха й виніс до возу на вулицю.

Дяк Філантій зліз на дзвіницю й вихилився з вікна.

— Чи чула новину? Голова наш удвох з учителем буряки до міста повів на спекуляцію...—заспівав з високости піднебесної аргангльським голосом дяк.

Тюха перекутився, як в'юн, й штовхнув у бік посоловілого від жіночого хмелю Гліба.

— Чи чуєш? Правду кривоокий гавкає...

Зразу по землі, по-над вербами, а далі по-над річкою сонно поплив дзвін із дзвіниці.

Козуля щільніш запахнув кожух і заховав носа у вовну. Дрюк зігнувся в дугу, зарив свої кістляві ноги в колюче сіно й, синій од вітру, що дув у лице, вхопився за однооку окуляри, що мало не впали з носа.

Короткі Козулини ноги впиралися в Дрюків живіт. З кужушиння вчувся тоненький голос вигадника.

— Слухайте-но, ви не засніть, бува, Трифоне Пудовичу, а то пристрій ногами роздавите...

Через кілька хвилин Дрюків ніс уткнувся в пухке Козулине плече й голова схилилася на кожух. Хоч їх на возі й підкидало, вони посунули і, міцно обнявшись у твердому сні, не чули, як за ними виростав із землі тривожний гучний топін кінських копит...

Дрюк прокинувся, витяг шию й дужче загорнув поли шинелі.

Повернувши голову вчитель крізь темряву роздивився, що за возому верхами їхали Гліб—попів син і Тюха—Силантіїв.

Степ, що відпочив був від денного шуму, зненацька здригнувся, прорізаний вістрям пострілу... Дрюкова голова якось дивно зсунулася набік, окуляри впали з носа, а довгі ноги, безсило роз'їхавшись в різні боки, жажливо стреміли з воза, як дві дрючини...

Козуля солодко потягся, підніс був руки до злиплених очей і теж ураз застиг в несподіваній посмішці з чорною мушкою коло скроні.

Червона стрілка похливаю ящіркою майнула по його губах униз, закрутилася вузлом в жорсткій щетині неголеної щокі й гарячою течією залила кожух.

Булана кобила стала й тривожно втягла в себе повітря, насичине духом крові.

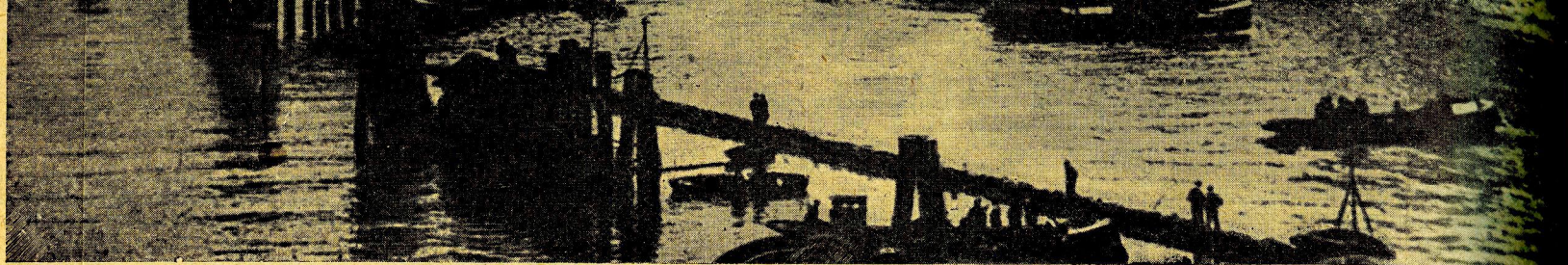
Знову степ поринув в тремтячий кришталевий тиш...

Топін копит поволі віддалявся від Довгої Балки; впоперек дороги—коло спуску в балку—понурно стояла булана кобила, настороживши вуха, чекаючи сонного оклику мовчазного Козулі...

Але обидва вони—й довготелесий Дрюк і сільський вигадник Козуля—нерухомо лежали один коло одного, дивлячись один одному в обличчя усміхненими скляними очима, повними живої думки про втрачене сільське щастя.

...Подекуди пропливає океанське страшило...

...Подекуди пропливає океанське страшило...

Ю. Платонов.

ГАМБУРГ ПОРТ СВІТОВИЙ

(подорожні вражіння).

— «Ось і вони—ворота світу», ма нуло в голову, коли після довгих пруських ланів, експрес вкотився нарешті під величне склепіння станції «Гамбург».

— «Поріг Європи»—«Поріг Океану»,—

коли глянули на мене зі стін, зі скла і заліза, квадратні очі плакатів:— «Канада!»—«Африка!»—«Приємний вуаяж в льодові моря»...

Чорні паса пароходного диму стелються повз теплі лапи пальм і холодне скло крижаних гір...

— «Гуго Стінес Зюд-Америка ляйн!...»

— Поріг капіталістичної Європи.

Після Берліну Гамбург здається тихим. Вулицю переходиш повагом. Автомобілів небагато. Проте глянте на білу бляху ззаду «Бенца», що проскочив зараз: 10, 217. (В цілім нашій Союзі десь по-над 20,000 автомобілів).

Гамбург—інтернаціональне місто. Але заїхавши до нього вам одразу здається, що це якесь непорозуміння. На вулиці, в трамваї, на „унтергрунді“ (підземна залізниця) вас оточує всюди німець-самий, здається німець. Правда, не той звичайний німець, що ви бачили, їхавши кілька сот кілометрів через Прусію, а гамбуржанин, громадянин старої „вільної Ганзи“.

— Скажіть, будь ласка!—звертаєтесь ви до гамбуржанина на вулиці;— Де тут найближче „гальтештеле“ (остановка) трамваю на Валентінскамп?.

— Гальтештеле?—перепитує він.—Ідіть до першої „кверштрассе“... Хоч я близько сам прохожу, ходім разом».

— «Ходім разом. я покажу!»—це звичайнісінька гамбурзька відповідь, і хоч вірте мені, хоч ні, для мене вставав кондуктор з трамваю, щоб довести до першого різка і показати пальцем потрібну вулицю. А ввечері мені вдавалося збирати навколо себе цілі наради на тему, яким числом трамваю краще їхати, а може—унтергрундом, чи навіть іти пішки.

Привітні люди у Гамбурзі.

Якщо вам треба орієнтуватися в цілому місті, завертайте у першу-ліпшу крамницю, купіть собі, що вам треба,—панчохи там, чи сорочку, пару бананів, чи кружку пива,—і заводьте розмову. Найкраще, на тему „спілен, стейн, спрахе“. Гамбуржани дуже пишаються своєю говіркою і жають її за найправильнішу з усіх інших. Через три хвилини розмова переходить на Україну. Якщо біля вас троє німців,—один то напевне був на Україні „ін ахтцен яре“ (у вісімнадцятому році), і одразу він починає розповідати присутнім, яка то багата країна. Далі йдуть жарти про те, що зараз без дозволу, на Україну ні німцям, ні англійцям, ані французам (це справляє добре вражіння), лазити не можна, бо робітниче-селянська влада, це—„тобі не гетьман і не центральна рада“.

Через п'ять хвилин ви розгортаєте план Гамбургу, всі присутні водночас по ньому олівцем, виписують на папірцях маршрути, і ви виходите з крамниці з цілим писаним бедекером, попрощавшись з кількома новими знайомими.

— Який до біса ваш Гамбург інтернаціональний: у Берліні зовсім менше японців і китайців ходить по вулицях?

— Майн гер,—відповідає гамбуржанин сідайте на унтергрунда, вийдете на Ландунгсбрюке і паняйте навколо гавані на «Зеленому пароплаві» (марка кампанії). А увечері йдіть до Сан-Паулі. Це вам—інтернаціональний Гамбург!

Ви вбігаєте з білого дня у залляте електричним світлом підземелля унтергрунду. Потяг ще стоїть.

— „Абфарт“,—кричить голодний вартовий (після всіх оповідань про злиденне життя, вони здаються мені завжди голодним).—„Абфарт“,—говорить вартовий підносить сигнальну дощечку. Потяг рушає. Всі двері замкнені.

— Хай тобі грець,—звертається ви до вартового.—Коли другий потяг приїде?

— Через дві-хвилини,—„ту мінуте“—пояснює він і показує два пальці.

Чорт-зна-що! У Гамбурзі всі вважають мене за англійця.

Один обід по англійському,—гукає на кухню хазаїн пога-
ської портової таверни, коли я прохаю поїсти. Я білявий, як
т, але щось англійське, очевидно, в мені є.

Потяг підземної залізниці пурнає в тунель. Повз вікон,
зько-близко, завірюхою, течуть мури склепу і лавку від ска-
ного руху, ніби вітром, несе під вами. Лящить, як у коробку,
ізо рейок і раптом обривається. Тухне жовта електрика—потяг
згас у більмо дня. Очі раптом поринають у далекий обрій.
нова панорама розгортається перед вами—Гамбург-порт.

Наче від лісового пожару, сповнено імлою. З сили пароплав-
труб великих і малих, ростуть і стелються чорні стовпи диму.
ед океанських велетнів, що піднесли до неба свої щогли з
і грубі башти труб, жуками лаять по воді буксирні ка-
і портові мотори. Обрій заступили високі, як церкви, руки
ів і велитенське риштування верфів. Там народився „Дойч-
нд“,—могутній пароплав-місто, що в ньому самої команди живе
біля двох тисяч. Там і зараз, у залізних нетрях верфів, вмі-
руками робітників зароджуються залізні велетні, заклада-
ся тяжкі хребти океанських пароплавів, ростуть сталеві реб-
вкриваються залізною шкірою борти.

через дев'ять, приблизно, місяців (як у жінки), розбігшись по
ьких дошках, вривається новонароджений залізним носом
ше в воду, і легко впливає на пружнастих, жовтих від
ти, хвилях Ельби.

По бруку вулиці і крізь кам'яні ворота портових будов, ви
ите по кладках на дерев'яний поміст пришибу. Тут вже ве-
ріка плеще біля самих ваших ніг. Тут вже коло вас почи-
ється ліс кранів, щоглів і труб, але більша частина пароплавів
еанські майже всі) стоять під тим берегом, на пару кіломет-
право і вліво. Середина ріки чиста; її перебігають весь час
і портові пароплави. Подеколи пропливає океанське страшило з океану
о нього. Ось суне з гирла Ельби такий велетень. Чи здалеку? На кермі
сь незнайомий прапор. Жовте сонце на блакитному полі.

— Який-це?—питає в моряка-сусіда.

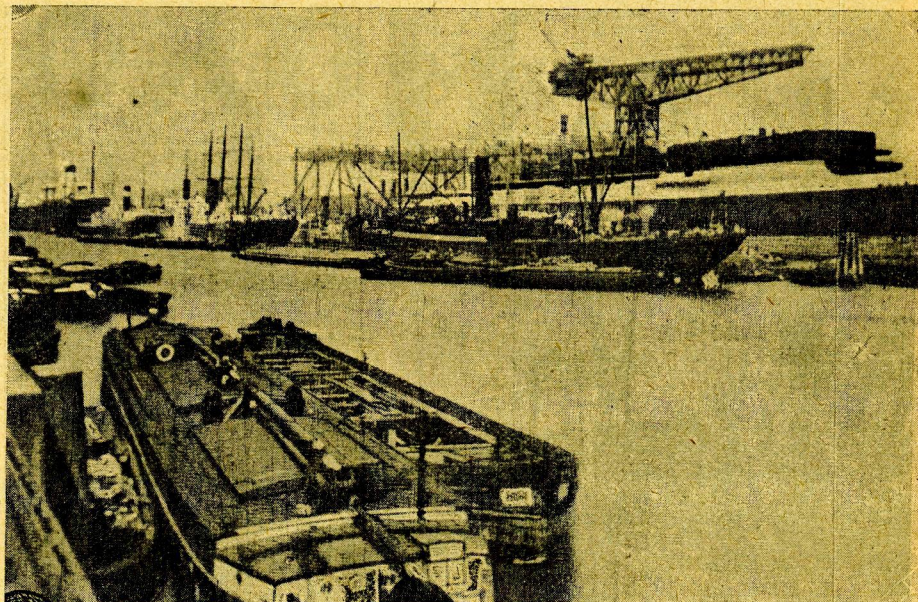
— Бразилія. Бразильський прапор. А ото на трубі, чорно-біле-червоне і
е, то марка відмого Стінкеса.
бажаєте переїхати на той бік океанських пароплавів. Звертаєтесь
амбуржанина.

— Ви бажаєте до порту? Ні, не можна. Для цього треба мати спеці-
й поліцейський дозвіл і пройти через митницю. Можна лише за кілька
оглянути порт на „Зеленому пароплаві“.

рез півгодини, ніс зеленого пароплава, що на ньому ви умостились,
дає каламутну воду „вільної гавані“. Пароплав такий зелений, як я,
опова кобила. Та проте така вже назва. З усіх боків насувають на
орні береги океанських пароплавів. Що там на горі,—не видно; зади-
голову, як на п'ятиповерховий будинок. Видно щогли труби та де-
через борт схиляється людське обличчя—чорне, жовте, чи біле.
інтернаціональна гавань.

Японський пароплав,—пояснює помічник капітана:—на кермі біла
ка з червоним сонцем. Голандський пароплав. Англійський пароплав.
анський. Цей пароплав вчора прийшов з Чілі.

авані брязкіт і гуркіт заліза, крики команди. Навколо працюють
Крани, звисають...

...Найбільший кран у Німеччині, підіймає вагу залізничного потягу...

— Е, дядя, ваші фотографії старі. Було, правда, раніше. Он там, бачите
вільне місце. Там колись, дійсно, цілий ліс щоглів був. Але було та минуло.
Он те здорове, п'ятимачтове судно плавало до Чілі. Тепер стоїть, прода-
ється. Та ніхто не купує. Та й де в чорта купиш, як воно йде, хоча-б до
того Чілі, півроку“.

Є у Гамбурзі світове чудо гордість німецьких інженерів—Ельбтунель.
Він проходить під рікою на той бік до верфів. Над глибоким проваллям
входу, куди можна було-б поставити цілу церкву,—кам'яний склеп з
круглою банею. Спускають величезні, як хата, ліфти. Ось під'їхав парюю
коней биндюжник. З громом підіймаються ковані залізом ворота ліфту.
Звичні коні разом з возом-платформою в'їжджають дзвінким помостом в
машину. Під'їздить з фурканням грузовий автомобіль. Підіймаються ворота
другої машини. Разом з автомобілем і десятком прохожих увіходите у
ліфт. Подають тяжкі ворота і вся хата з автомобілем і людьми хутко і
м'яко пливе униз...

Стоп! Знову підіймаються ворота. В обличчя віє вогким холодним по-
вітрям. Перед вами сяють електрикою два тунелі. Вхід направо показує
стрілка.

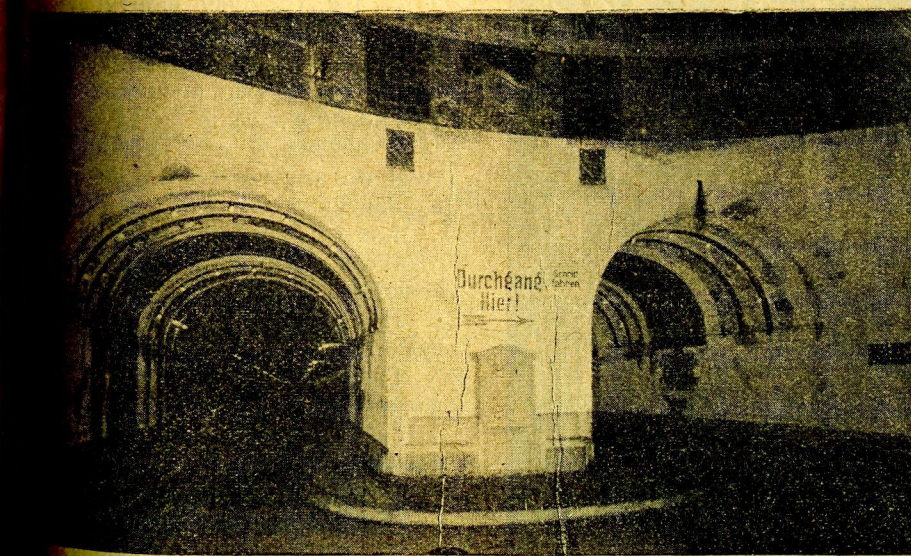
Тунель рівний, як стріла, стіни вимуровано білими кахлями, як добру
галанку, і електричні лампки відбиваються у ньому, як у стволі нової
рушниці. Тунель довгий, і йти ним нудно. Хіба перший раз, коли цікаво
думати про те, що вгорі над тобою тече велика ріка і пропливають оке-
анські пароплави. Напис в середині понелю каже, що звідси до поверхні

Гамбургянина.
— Ви бажаєте до порту? Ні, не можна. Для цього треба мати спеціальний поліцейський дозвіл і пройти через митницю. Можна лише за кілька секунд оглянути порт на „Зеленому пароплаві“.
Через півгодини, ніс зеленого пароплава, що на ньому ви умостились, скидає каламутну воду „вільної гавані“. Пароплав такий зелений, як я, попова кобила. Та проте така вже назва. З усіх боків насувають на чорні береги океанських пароплавів. Що там на горі,—не видно; задихав голову, як на п'ятиповерховий будинок. Видно щогли труби та де-які через борт схиляється людське обличчя—чорне, жовте, чи біле. Це, мабуть, інтернаціональна гавань.

— Японський пароплав,—пояснює помічник капітана:—на кермі біла смітка з червоним сонцем. Голандський пароплав. Англійський пароплав. Американський. Цей пароплав вчора прийшов з Чілі.

В гавані брязкіт і гуркіт заліза, крики команди. Навколо працюють крани. Крани електричні, як салдати, стоять по-над берегом, крани пловучі стоять під бортами пароплавів; вони простягли руки над верфями. Пловучий кран грузить з баржі вугілля. Раз-поз-раз із нього на сталевих тросах зривається якась подвійна вагонетка подібна до роззявленої пащі допотопного звіря, й зі скреготом вгризається сталевими щелепами у вугілля. А потім повна (може п'ядесять пудів, а може й сто) летить угору, на пароплава. Ось другий пловучий кран сопе, зануривши носа у баржу. Другий кінець довгезної труби запущено у пароходне черево—у зерно. Кран пересмоктує повітрям зерно в баржу. Кілька тисяч пудів за годину. На верфю простягся міст якогось самотнього колосального крану. Це—найбільший кран у Німеччині. Він підіймає зараз вагу цілого залізничного вагону.

— Де-ж той ліс парусових суден, що я бачив на фотографіях Гамбурзького порту—питаю я в помічника капітана.

...Є в Гамбурзі світове чудо—Ельбтунель...

входу, куди можна було-б поставити цілу церкву,—кам'яний склеп з круглою банею. Спускають величезні, як хата, ліфти. Ось під'їхав пароконей биндюжник. З громом підіймаються ковані залізом ворота ліфту. Звичні коні разом з возом-платформою в'їжджають дзвінким помостом в машину. Під'їздить з фурканням грузовий автомобіль. Підіймаються ворота другої машини. Разом з автомобілем і десятком прохожих увиходите у ліфт. Подають тяжкі ворота і вся хата з автомобілем і людьми хутко і м'яко пливе вниз...

Стоп! Знову підіймаються ворота. В обличчя віє вогким холодним повітрям. Перед вами сяють електрикою два тунелі. Вхід направо показує стрілка.

Тунель рівний, як стріла, стіни вимуровано білими кахлями, як добру галанку, і електричні лямпки відбиваються у ньому, як у стволі нової рушниці. Тунель довгий, і йти ним нудно. Хіба перший раз, коли цікаво думати про те, що вгорі над тобою тече велика ріка і пропливають океанські пароплави. Напис в середині понелю каже, що звідси до поверхні води 21 метр.

Другий кінець тунелю виходить у „вільну гавань“. Підіймаєтесь на ліфті і зараз-же за входом бачите залізні ґрати. Обминаєте ґрати і йдете праворуч.

— Що вам тут треба?—спиняє через хвилину вас урядовець у зеленому кашкеті:—Тут ходити не можна.

— А, де-ж можна?—питаєте ви.

— Можна там, за ґратами, але тільки праворуч. Вліво неможна.

Проходите повз другого урядовця, крізь ворота в ґратах і повертаєте праворуч. Через два квартали вузької вулички знову ґрати. За ґратами залізне риштування верфів. Чути, як клеплять об залізо молотки. Пливе по естакаді вагонетка.

Ззаду раптом виростає мовчазна фігура поліцей. Через хвилину поліцаїв уже двоє.—Під'їхав другий на велосипеді. Вони дивляться просто на вас. Крім вас та їх, нікого немає. Підходите до них, заводите розмову.

Коли ви повертаєте назад до тунелю, вас переганяє поліцаї на велосипеді. За кілька хвилин він знову виринає з бокової вулички і разом з вами під'їздить до воріт тунелю.

— Ось вони!—гукає він до вартового на воротах.

І з цього вигуку і з попередньої поведінки поліцаїв вам стає ясно, що за вами весь час стежили і що поліцаїв викликано по телефону.

Гамбурзькій поліції є чого нервуватися й стежити за публікою на верфях. З п'ятидесяти тисяч робітників, що працюють там, тридцять п'ять тисяч—комуністи.

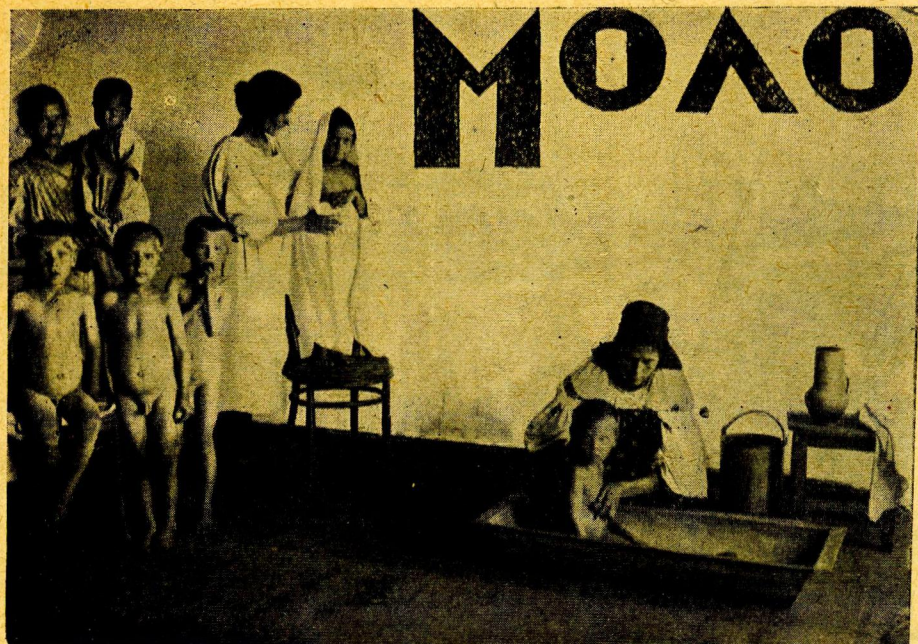
Не давно Гамбург не-що давно став місцем відомого повстання. Стара назва „вільне місто“ набирає нового значіння. Старе місто старої купецької волі повинно з рухом історії обернутися в місто волі пролетарської.

Може не такий вже далекий той час, коли могутня рука робітника з верфів зітре білі ворота старої Ганзи з гамбурзького прапору і на малое натомиць серп і молот—знак всесвітньої республіки трудящих.

Може до цієї великої чести доживуть ті самі прапори, що маяли над моєю головою, коли за мною їздив поліцаї на велосипеді...

А про Сан-Паулі?..

Та тут треба писати вже ціле оповідання.

Зранку, йдучи на поле, матері приводять дітей.

МОЛОДІ РОСТКИ

Довгою вузьенькою стежкою в'ється дорога зі своїми вибоїнами, рівчаками через безкраю шир полів... Стомлені коні ледве-ледве плентались. Що-секунди чуєш гучні вигуки візника та ляскання батога.

Ось і село. Вузьенькі вулички. Криві провулки. Поламані тини. Огороджені іржавим колючим дратом двори—невеликі вкриті соломою хати, з садками, горами. Скрізь—жвава робота. Ось на току молотять. Там перецитають зерно на трієрі. А он два малесеньких хлопчики ворухаться біля віялки.

Повільно, обертаючи свої крила меле млин—вітряк. Балка підвод чекає черги.

* * *

А ось і старий-старий парк, зі своїми каштановими тополевыми алеями, сосновим гайочком, з великим чистим ставом, берегами якого тягнуться ряди величезними шеремами столітні дуби.

Чутно чісь дзвінки тоненькі голоси. А це і майданчик перед великою кам'яницею, де декілька груп дітей у коротеньких біленьких вбраннях граються під доглядом вихователів.

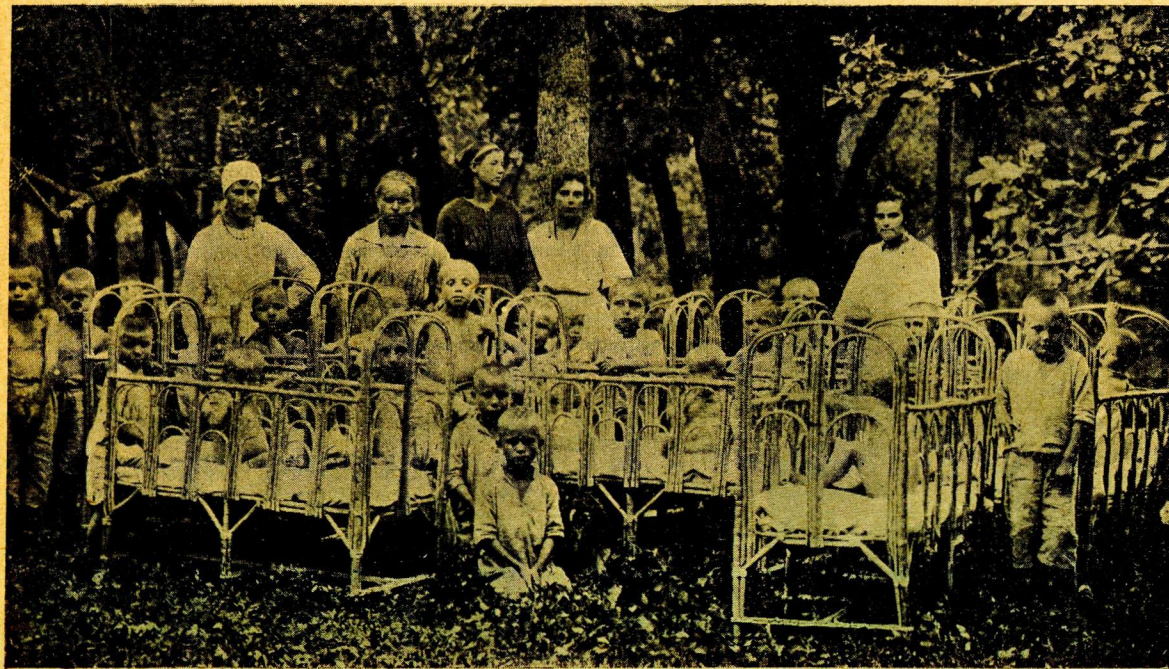
Ми—в селянських дитячих яселках. В кімнати старого „дворянського гнізда“—власність села. Тут виховуються сільські діти, весело бігаючи й пустуючи по зеленій траві.

З раннього ранку до вечора тут діти біднішого селянства, що працює на полі, має змоги доглядати за своїми дітьми. Діти мають гарне харчування, купання, гри, прогулянки, ліпіння, читання, пісні, повний гігієнічний догляд—ось що дають притулки дітям.

Весело серед них. Багато тут цих маленьких карапузів, пустотливий, веселий сміх якийсь.

Дзвоник кличе на обід.

Для великих дітей опочивальня в саду.

вбраннях граються під доглядом вихователки кімнати старого „дворянського гнізда“ — власність села. Тут виховуються сільські діти весело бігаючи й пустуючи по зеленій траві.

З раннього ранку до вечера тут діти на біднішого селянства, що працює на полі і має змоги доглядати за своїми дітьми. Душе гарне харчування, купання, гри, прогулянки ліпіння, читання, пісні, повний гігієнічний догляд — ось що дають притулки дітям.

Весело серед них. Багато тут цих маленьких карапузів, пустотливий, веселий сміх яких легко лунає по парку. Дзвенять усюди і в кімнатах, і біля ставу і в садку, як дзвоники, і голоси.

Ось група дітей ліпить, під проводом вихователки „коняку“. Вихователка вчить, треба ліпити. Діти не спускають з неї очей.

— А очі де треба намалювати, очі коня — цікавиться білявеньке хлопчик років п'яти з блакитними вишиваними очима.

— Тьотю, я хочу ліпити, скажи, хочу, — відгукується другий.

— І я, і я буду ліпити! — радіє з усіх сторін.

Вихователка задовольняє бажання малят і всі починають ліпити „коняку“.

А он там у мальовничому куточку саду грають в „Лисичку“ в „Зайчика“.

Але ось дзвоник кличе на обід. Після обіду відпочивають на галявині.

Потім знову гра, читанка, прогулянка.

Гарно тут, привільно дітям туди дівника-хлібороба.

Їх смагляві обличчя б'ють сонцем.

Кріпнуть вони тут.

Завідуюча притулком знайома нас з помешканням, упорядкуванням, устаткуванням. Ось кімната для купання, де дітей яких пр...

бранці матері, обмивають, одя-
гу у чисту казенну білизну й
і передають до консультацій-

т оглядає їх лікар, важуть їх
передають патронажній сестрі.

Велика світла опочивальня з цілим
ком ліжок, зі свіжою постільною
ною.

т відпочивають немовлята.

для великих дітей опочивальня
ку.

проходили кімнату для занять з
ни.

На вікнах „твори“ їхні: „конячки“,
„півники“.

на стінах малюнки.

Ось і кухня. Скрізь чистота й
ок. Далі завідувача показувала
чудові куточки парка, саду, де
д доглядом вихователек гра-
будують „хати“, „клуні“ й инш.

хоче йдуть діти додому, подо-
ся їм у притулкові.

Малі вчаться ходити, а більш дорослі граються.

Матерям довго доводиться їх
умовляти. Дуже часто й залиша-
ються тут, хоч яслі й збудовано
лише для денного їх перебування.

Спочатку, в перший час засну-
вання притулка селяни ставились з
недовір'ям, боючись, що „дітям буде
погано там“, що „хто його знає,
що будуть робити з ними там“,
що „доведеться платити за дітей“
і т. и., і т. и.

Але коли на свої очі пересвід-
чилися у тім чудовім догляді, у
тому піклуванні про дітей, харчу-
ванні, що їм дають, вони лише
тоді переконались у користі цих
притулків і позали приносили

Над вечір приходять матері і з ними ведуться розмови.

Спочатку, в перший час заснування притулка селяни ставились з недовірям, боючись, що „дітям буде погано там“, що „хто його знає, що будуть робити з ними там“, що „доведеться платити за дітей“ і т. и., і т. и.

Але коли на свої очі пересвідчилися у тім чудовім догляді, у тому піклуванні про дітей, харчуванні, що їм дають, вони лише тоді переконалися у користі цих притулків і почали приносити дітей.

Вечоріло.

Різко рознісся в повітрі гудок паротяга і десь далеко відгукнулась луна.

Ми поїхали іншою дорогою, повні найкращих вражень.

(Диканька на Полтавщині).

Іжак.

ГОРДІЄНКО.

БІЖИТЬ СУПІЙ.

Братові Андрію,—
комсомольцеві.

Супій очеретами,
і з плеском у Дніпро;
човен дум туди причалив,
випіла в жилах кров.

Я бачу, голову патлату
Підвів мій брат із далини;
Йому гарячими сльозами;
На грудях рану я промив.

Фабричні сирени,—
кого, хто тепер згада?

Шумить Дніпро десь на порогах,—
І скелі злизує вода.

День кров'ю степ тоді забризкав,
І положив на гони тінь,—
Мій брат, Іван,—хлоп'я маленьке,—
З заводу кулею летів...

Лишив він стіни цукроварні,—
(Старенька мати, а без сліз),—
Дзвінок і потяг товаровий
На банду Чорного поніс...

Важким сном станція заснула,
Навкруги тиш,—нема людей...
Я бандам лютість і прокльони
Шматками кидаю з грудей...

Де діну серце невгомне?
І діну де свій чорний сум?

Бандит на станційнім пероні;
З обріза смерть послав йому...

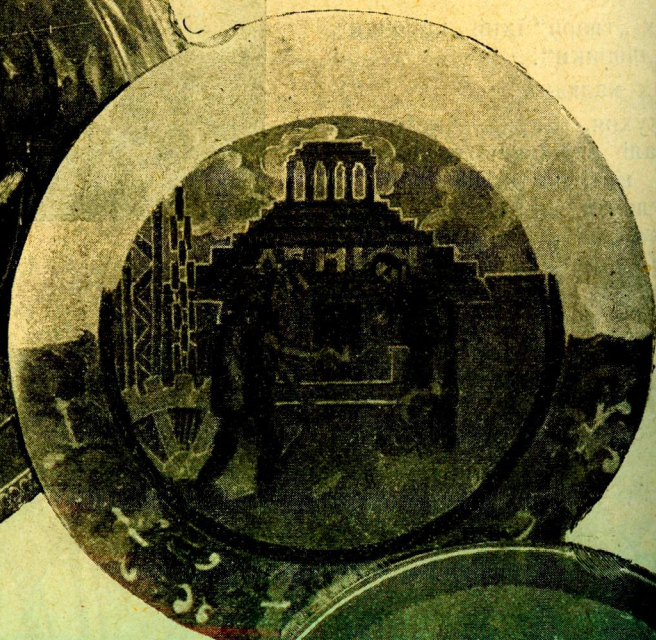
А я стояв, і руки рвалися,
На серце скипався вогонь;
Лилася кров... Мовчало поле...
Стогнав під трупами перон...

На небі тішилися зорі;
Зі сходу біг змарнілий смерк...
Ту, юну голову патлату,
Не бачить більш мені тепер...

Біжить Супій очеретами,—
Мій брате, хто тебе згада?..
Шумить Дніпро десь на порогах,
І скелі злизує вода.

м. Харків,
10/VI—25 р.

ВИСТАВКА КУСТАРНОГО ТЕХНИКУМА

Зверху—піднос в російському стилі. Праворуч—лубок—
Ленінський мавзолей (іконопис). Нижче—лубок—В'їзд
червоноармійців у Тверські ворота. Дитячі цяцьки
кустарні роботи—буржуй, піонер і „Петрушка“.

Зверху—піднос в російському стилі. Праворуч—лубок—Ленінський мавзолей (іконопис). Нижче—лубок—В'їзд червоноармійців у Тверські ворота. Дитячі цяцьки кустарні роботи—буржуй, піонер і „Петрушка“.

У МОСКВІ дуже багато за останні роки переводиться виставок. Зараз-же за першою с.-г. виставкою, що здивувала весь світ, довгим шерехом потяглись, інші, цікаві в своєму роді, великі й малі виставки, що малюють творчий розквіт СРСР, в усіх галузях науки, мистецтва, техніки.

Відчитна виставка кустарного технікума сама по собі невеликого масштабу, але вона містить зародки визначного мистецтва, що утворюється в процесі виробництва.

Виставили свої роботи учні, майбутні будівники кустарної промисловости, підростаюче покоління робітників. Частина їхніх робіт пішла на Паризьку виставку.

У декоративному відділі кидається в вічі селянський розпис примітивними та складними ви-зирунками по дереву.

Іконописсю передано сучасні мотиви. Наприклад: „В'їзд червоноармійців у Тверські ворота“, „Мавзолей Леніна“ та инш.

Цікавий дуже відділ дитячих іграшок. Тут ціла галерея наших „сучасників“: міліціонер з піднятою палицею, представник від Мосельпрома, молошниця, червоноармієць, непман і инш.

Відділ меблі: тут стільці, крісла, столики відрізняються великим смаком та новизною форми.

Пинали, скриньки з написами „СРСР“, „Ленін“ та гаслами.

Так у наших виробничих школах молоде робітниче покоління навчається найліпшим формам праці, звільненої від вікового визиску.

ВОЛЖСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕЧНОЕ ПАРОХОДСТВО

ПРАВЛЕНИЕ: Нижний-Новгород, Кооперативная, 13.

В ЦЕЛЯХ содействия развитию товарооборота Нижегородской Ярмарки совместно с Правлением Акционерного Общества „КАСПИЙСКОЕ ГОСПАРОХОДСТВО“ устанавливает нижеследующие льготные тарифы:

1. За ввозимые на Ярмарку при участии водных путей из портов Каспийского моря, а также из Персии, Средней Азии и с Кавказа по всем направлениям в период времени с 1-го июля по 15-е сентября с. г.:

а) рис, фрукты сушеные, хлопок, шерсть, кенаф и самшит—расчет за перевозку производится со скидкой десяти процентов (10%) с чистого морского и речн. фрахтов;

б) и за все остальные ввозимые на Ярмарку в тот же период грузы—со скидкой двадцати процентов (20%) с чистого морского и речного фрахтов.

2. За вывозимые в период времени с 1 августа по 15 октября с

1. За ввозимые на Ярмарку при участии водных путей из портов Каспийского моря, а также из Персии, Средней Азии и с Кавказа по всем направлениям в период времени с 1-го июля по 15-е сентября с. г.:

а) рис, фрукты сушеные, хлопок, шерсть, кенаф и самшит—расчет за перевозку производится со скидкой **десяти процентов (10%)** с чистого морского и речн. фрахтов;

б) и за все остальные ввозимые на Ярмарку в тот же период грузы—со скидкой **двадцати процентов (20%)** с чистого морского и речного фрахтов.

2. За вывозимые в период времени с 1 августа по 15 октября с Нижегородской Ярмарки в порты Каспийского моря, а также через таковые по всем направлениям в Персию, Среднюю Азию и на Кавказ.

а) сахар, продселикатные и стеклянные изделия, стекло, железо, мешки, мыло простое и др. грузы, кроме нижепоименованных, расчет за перевозку производится со скидкой **десяти процентов (10%)** с чистого морского и речного фрахтов.

б) мануфактуру всякую, скобяные изделия, бумагу и бумажные изделия, бакалейный товар—со скидкой **пятнадцать процентов (15%)** с чистого морского и речного фрахтов.

в) галантерейный и парфюмерный товары—со скидкой **двадцати процентов (20%)** с чистого морского и речного фрахтов.

Хранение ярмарочных грузов на складах Волжского Госпароходства производится:

а) в Москве, до отправления водой на ярмарку, бесплатно;

б) в Н.-Новгороде для всех вообще прибывших на ярмарку грузов с 1-го июня до открытия ярмарки бесплатно, с открытия же ярмарки—в размере 50% установленной по тарифу нормальной платы за хранение.

в) в портах Каспийского моря плата за хранение прибывших с ярмарки грузов взимается со скидкой 30% со ставок нормального тарифа.

Означенные в сем тарифе льготы применяются при условии представления удостоверения Ярмарочного Комитета, или при условии заадресования грузов в адрес Ярмарочного Комитета, с указанием для кого таковой груз следует.

ПРАВЛЕНИЕ.

К ОТКРЫТИЮ
НАВИГАЦИИ НА ВОЛГЕ.

ВОЛЖСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕЧНОЕ ПАРОХОДСТВО

ПОЧТОВЫЕ и ПАССАЖИРСКИЕ РЕЙСЫ

по р. р. ВОЛГЕ, КАМЕ, ОКЕ, МОСКВЕ,
ВЯТКЕ, БЕЛОЙ, УНЖЕ, ВЕТЛУГЕ и СУРЕ.

На почтовых и пассажирских паротеплоходах
электрическое освещение, ванны,
отдельные каюты I, II и III классов.

Ежедневные отходы
из Нижнего Новгорода.

Почтов. Пассажир.

ПЕРВОКЛАСНЫЕ БУФЕТЫ.

Стоимость билетов
ДОВОЕННАЯ.

Предварительная запись на биле-
тов принимается в транспортных
конторах Госпароходства: Моск-

по р. р. ВОЛГЕ, КАМЕ, ОНЕ, МОСКВЕ,
ВЯТКЕ, БЕЛОЙ, УНЖЕ, ВЕТЛУГЕ и СУРЕ.

На почтовых и пассажирских паротеплоходах
электрическое освещение, ванны,
отдельные каюты I, II и III классов.

Ежедневные отходы из Нижнего Новгорода.

Почтов. Пассажир.
В АСТРАХАНЬ 12 час. 21 час.
„ РЫБИНСК 12 час. 20 час.
„ ПЕРМЬ . . 19 час. 14 час.

ПЕРВОКЛАСНЫЕ БУФЕТЫ.

ПЕРЕВОЗКА ГРУЗОВ

на паротеплоходах и на непаровых
судах. Скорая доставка грузов на
все пристани Волжского бассейна,
во все города и на все станции железнодорож-
ной сети С. С. С. Р. в порядке прямого смешанного
железнодорожно-водного сообщения.

КЛАССИФИКАЦИЯ

товаров аналогично железнодорожной.
ДОВОЕННЫЕ ФРАХТЫ НА ПЕРЕВОЗКУ МАС-
СОВЫХ ГРУЗОВ.

Льготный тариф на перевозку грузов в прямом
смешанном водно-железнодорожном сообщении.

Во всех линейных агентствах и транспортных
конторах производятся транспортные операции без уча-
стия грузовладельцев: прием грузов на хранение в свои
склады, выдача ссуд под товары, транспортирование
грузов гужем, все виды транспортного страхования,
комиссионные покупки и продажи и выполнение иных
поручений клиентов.

Стоимость билетов ДОВОЕННАЯ.

Предварительная запись на биле-
тов принимается в транспортных
конторах Госпароходства: Моск-
ва, Ленинград, Свердловск, Орен-
бург, Баку, Иваново-Вознесенск
и во всех линейных агентствах
и пристанях.

ТРАНСПОРТНЫЕ

КОНТОРЫ ОТКРЫТЫ:

В МОСКВЕ, В ОРЕНБУРГЕ, В РОСТОВЕ и ДОНУ,
„ ЛЕНИНГРАДЕ, „ УРАЛЬСКЕ, „ БУГУЛЬМЕ,
„ БАКУ, „ СВЕРДЛОВСКЕ, „ МЕЛЕНЕСЕ,
„ ИВАНОВО-ВОЗНЕСЕНСКЕ, КИЕВЕ, Н.-НОВГОРОДЕ.

ПРАВЛЕНИЕ: Н.-Новгород, Кооперативная, 5.

Телеграфный адрес: Н.-Новгород, Река—Правление.

Транспортных контор—название города с прибавлением

„ПАРВОЛГА“ кроме Ростовской, где указывать

«ПАРВОЛГОДОН».